

20 kişilik Loxo 8 milyar dolara, 7500 kişilik Celgene 74 milyar dolara satıldı

2019 yılı ilaç sektöründe hızlı başladı. Son bir haftada iki büyük satın alma haberi aldık.

YENİDEN KEŞİF

SELİN ARSLANHAN

MEMİŞ

selinarslanhan@gmail.com

Önce Amerikalı

130 yıllık ilaç şirketi Bristol-Myers Squibb'ın, bir diğer Amerikalı biyoteknolojik ilaç şirketi Celgene'i 74 milyar dolara satın alacağını duyduk. Celgene'i, 2018'deki büyük satın alma haberlerinden hatırlayabilirsiniz. Tam bir yıl önce, Celgene'in 1 yaşında bir startup olan Impact Biomedicines'i satın alma kararını yazmıştım. 2018'nin ilk büyük exit (çıkış) haberi de diye anlatmıştım. Satın alma işlemi 7 milyar doları bulmuştu. Celgene, 2018'de bununla da kalmamıştı. 2013 yılında kurulan ve yine kanser üzerine çalışan biyoteknolojik ilaç startup'ı Juno Therapeutics'i 9 milyar dolara satın almıştı. Bu yıl, iş daha da ilginçleşti. Tüm bu satın almaları yapan 30 yıllık ilaç şirketi Celgene, 74 milyar dolara başka bir ilaç devine satıldı. Yaklaşık 7500 çalışana ve 2018 satın almaları ile birlikte kritik portföylere sahip startupları kapsayan bir şirketten bahsediyoruz.

İkinci habere geçerse, yine Amerikalı 140 yıllık ilaç devi Eli Lilly, Loxo Oncology'i 8 milyar olara satın alacağını duyurdu. Loxo, 2013 yılında ABD'de kurulmuş, hedefli kanser ilaçları üzerine çalışan bir biyoteknoloji startup'ı. Loxo, bu satın alma öncesinde 2 yatırım turu tamamlamıştı. İlk turu 2 yatırım şirketinden aldıkları 33 milyon dolar ile kapatmışlardı. İkinci turda ise, 24 milyon dolarlık bir yatırım almışlardı. Bu yatırımların üzerinden yaklaşık 3 yıl geçti ve 8 milyar dolarlık bir satın alma işlemi gerçekleşti. Satın alma haberlerinin yanında, 2019 yılı, ilaç devlerinin startuplarla yaptıkları işbirliği anlaşmalarıyla da başladı. Peki nedir bu giderek ilginçleşen hareketlenmenin nedeni? Son yıllarda her geçen gün artarak gördüğümüz büyük şirketlerdeki bu telaş nereden kaynaklanıyor?

İlaç şirketlerin Ar-Ge'de geri dönüş oranları 2000'lerin başında yüzde 10'ların üzerindeyken, 2018 yılında yüzde 2'nin altına düştü. Başarıdaki bu düşüş eğilimi 2010 yılından beri devam ediyordu. Değişen dünyada artık Ar-Ge, şirketlerin kapalı merkezleri içinde yapılamıyor. Yeni teknolojiler, bilimsel yöntemleri de hızlandırdığı için her gün devam eden bilimde ve teknolojide yeni gelişmelere, büyük Ar-Ge merkezleri içinde tek başına hızla uyum sağlamak ve şirket içinden başarı çıkarmak mümkün olmuyor. İnovasyon, artık kapalı Ar-Ge merkezi binalarından çıkmıyor.

Yeni teknolojilerle birlikte dünya değişti ve bunu takiben iş modelleri de değişti. İlaçta düşen Ar-Ge verimliliğinde, değişen hastalık ve dolayısıyla portföy kompozisyonları da etkili oldu. 2010'da ileri evre Ar-Ge portföylerinin yaklaşık yüzde 20'sini kanser oluştururken, bugün yüzde 40'lara yaklaştı. Farklı faktörlerin etkisiyle düşen Ar-Ge verimlilikleri nedeniyle, büyük şirketler yeni model arayışlarına girdiler. Büyük ilaç şirketleri, bu verimlilik kaybını, odaklı çalışan ve Ar-Ge portföylerinde yeni teknolojilere hakim startuplar ile kapatmaya çalışıyor. Bu durum, startupların değerini artırdığı gibi, yeni moleküllere erişim sağlamak isteyen büyük ilaç şirketlerinin birleşme-satın alma işlemlerini de yükseltmeye devam ediyor.

Yeni tedavilerde, keşif startuplar tarafından yapılıyor ve keşif sonrası ilaçların pazara girmesi için büyük şirketler tarafından satın alınıp geliştiriliyor. Biyoteknoloji startuplarının büyük şirketler olmadan yeni bir ilacın tüm süreçlerini tamamlayarak pazarda satabilir hale gelmesi çok zor. İlaç Ar-Ge sürecinde en önemli maliyet kalemi klinik araştırmalar. Bu nedenle biyoteknoloji startuplarının yeni ilaçları keşfetmesi kadar, büyük şirketlerin keşif sonrası maliyetleri ve pazara giriş süreçlerini sağlaması da kritik.

Türkiye'nin ilaç sektöründe yeni dünyada rekabet edebilmesinin yolu, startuplardan geçiyor. Bizde de her yıl daha nitelikli hale gelen bir startup havuzu var. Biyoteknoloji startuplarının nasıl geliştiğini, 3 yıldır BIO Startup Programı ile izliyoruz. BIO Startup Programının bu yıl 4.sü AIFD (Araştırmacı İlaç Firmaları Derneği) ve ReDis Innovation işbirliğinde düzenleniyor. Biyoteknoloji startuplarının başvuruları ve biyogirişimcilik kampı sonrasında 19 Nisan'da, BIOEXPO'da TÜSEB (Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı) himayelerinde düzenlenecek "Güçlü Bir Biyoekonomiye Doğru: Biyoteknolojide Öncelikler ve İşbirlikleri" sempozyumunun parçası olarak BIO Startup Demo Day'de sunumları dinleme şansımız olacak.